

Menntakerfið okkar

Tilaga um hvernig við getum þróað menntakerfið okkar og dregið það fram í nútímanum.

Inngangur:

Okkar mat á menntakerfinu er að það sé orðið frekar úrelt og fylgi ekki nútímanum, það vantar að kenna okkur hluti sem eru nauðsynlegir til þess að læra betur á lífið og teljum við því vera full ástæða til að krefjast breytinga. Landið og menningin hefur þróast en menntakerfið á enn langt í land með að fylgja almennri þróun. Það að við sjáum okkur knúin til að skrifa þessa skýrslu sýnir í hversu vondum málum við teljum menntakerfið vera komið í. Við erum að krefjast breytinga þar sem okkur finnst vanta upp á að menntakerfið þróist og finnst breytingar ekki vera væntanlegar á næstu misserum.

Skólinn hefur mikil áhrif á mótun ungra krakka og þess vegna viljum við auðvitað að þau mótist á þann hátt að þau séu tilbúin til að fara út í lífið, með kennslu og reynslu sem tengist nútímanum og heiminum en ekki bara stærðfræði og íslensku. Auðvitað teljum við stærðfræði- og íslenskukennslu vera nauðsynleg fög, en það er svo margt annað sem við þurfum einnig að læra og okkar mat er að það er ekki verið að uppfylla þessa þörf okkar til að læra það sem við teljum okkur þurfa í raun og veru að læra til að gera okkur tilbúin fyrir lífið og framtíðina.

Okkar tilögur að breytingum:

Hinseginfræðsla og hinseginkynfræðsla:

Við fáum enga fræðslu um kynhneigð né kynfræðslu. Það er alls ekki í lagi því við umgöngumst hinsegin, kynsegin og allskonar fólk á hverjum degi. Við þörfumst hinseginfræðslu því að það er fullkomlega eðlilegt að vera allskonar, það er ekki í lagi að hafa þessa fræðslu sem lítinn kafla í náttúrufræðisbók árið 2020. Það á að kenna jafn mikið um hinsegin, kynsegin og gagnkynhneigð sambönd og við ættum auðvitað að tala meira um alla þá kynhneigð sem til er, því það eru allt of margir sem vita ekki hvað það er og niðurlægja kynhneigðir vegna þess að fyrir þeim er það óvenjulegt, þess vegna mælumst við til að það sé nauðsynlegt að fá hinseginfræðslu.

Okkur er ekki kennd hinseginkynfræðsla. Okkur finnst það ekki afsökun að það sé óþægilegt efni að kenna og það á ekki að vera á ábyrgð krakkanna að leita sér upplýsinga sjálf. Það eru þá miklu meiri líkur að þau finni bara klám sem tengist ekkert raunveruleikanum. Klámefni kennir ekki samskipti bak við kynlíf og samþykki sem á að fylgja því. Það á að vera fullkomlega eðlilegt að tala um slíkt og kenna alveg til jafns við gagnkynhneigt kynlíf.

Við lærum ekkert um kynsegin fólk né trans nema aðeins það að þau séu öðruvísi, það gæti ekki verið fjarri sannleiknaum. Þau eru fullkomlega venjuleg eins og hver annar, við eigum rétt á því fá betri fræðslu um þetta. Transfólk er partur af samfélagi okkar og það er engin fræðsla um að transkonur og transmenn séu í raun og veru menn og konur fædd í röngum líkama.

Með þessu er verið að láta krakka skammast sín og láta eins og þetta sé ekki eðlilegt. Það er algjörlega bráðnauðsynlegt að þetta komi fram í fræðslu til okkar og það er alveg jafn mikilvægt að læra um það eins og hvað annað. Með núverandi ástandi í kennslu eru meiri líkur á að krakkar verði þröngsýn, og þetta er mjög oft ástæða þess að lagt er í einelti, af því að einhver er kannski „hommi“ eða „lessa.“ Þetta er ástæðan fyrir því að sumum krökkum úr þessum hópi líður illa daglega. Það besta sem er hægt að gera fyrir framtíðina að opna augu krakka og fullorðinna til að þetta verði eðlilegur hluti af okkur öllum og framtíðinni, sem það er.

Kynfræðsla:

Það er ekki verið að kenna okkur kynfræðslu í skóla. Þrjár eða fjórar kynningar yfir tíu ár er ekki nóg. Því kynlíf og kynfræðsla er venjulegasti hlutur í heimi. Það ætti ekki að sleppa því að fara yfir kafla út af því að viðkomandi finnst „óþægilegt“ að kenna þetta málefni og ef það er þannig í skólum þá er til fullt af kynfræðingum sem eru vel hæfir til að kenna þetta málefni og ætti það að vera sjálfsögð mannréttindi krakka og unglunga að fá slíka fræðslu, ef þið teljið að þessi fræðsla eigi að koma frá foreldrum þá má ekki gleyma að foreldrar eru fyrrverandi unglingar sem fengu ekki þessa fræðslu í skóla, er þá hægt að gera þá kröfu að þeir geti kennt börnum sínum þetta ef allir alast upp við að þetta sé eitthvað óþægilegt.

Það er ekki í lagi að einangra stelpur og stráka frá hvort öðru til þess að ræða um blæðingar stúlkna og fræða stráka um typpið á sér, þetta kemur öllum við! Þetta er algjörlega venjulegt og ekkert til þess að skammast sín fyrir. Þess vegna krefjumst við almennilegrar kynfræðslu. Okkur hefur aldrei verið kennt neitt um kynsjúkdóma og hvernig á að varast þá og af hverju eða hvað við eigum að gera ef við fáum kynsjúkdóm.

Ef við fáum ekki þessa fræðslu og ráðleggingar í skólanum hvar eigum við þá að fá þær? Það getur ekki verið æskilegt að leita á netinu vegna þess að þá finnum við bara klám sem gefur óraunverulega mynd af því hvað og hvernig kynlíf er í raun og veru. Af hverju er okkur ekki bara kennd almennileg kynfræðsla sem er oft yfir árið því að þetta er mjög mikilvægt málefni fyrir alla. Ef einhverjir kennarar treysta sér ekki í að kenna þetta eða finnst þetta óþægilegt, þá teljum við að kennaranámið sé ekki að undirbúa kennara rétt fyrir starfið því þetta á ekki að vera eitthvað feimnismál og spurning hvort það sé eitthvað í ólagi í allri kennslu líka þá í kennaranámi og hvort ekki þurfi að endurmennta kennara fyrir fræðslu árið 2020 og framvegis.

Sund:

Okkar mat á sundi er að það sé óþarfi og tilgangslaust að kenna unglingum sem kunna nú þegar að synda. Enda er ekki verið að kenna neitt nýtt. Við erum bara látin synda, það er löngu búíð að kenna okkur þetta. Þá er verið að láta krakka fara í búningaklefa þrátt fyrir það að mörgum finnst það mjög óþægilegt á þessum aldri og vilja það í raun alls ekki, þá verða allir að mæta því ef maður klárar ekki sund þá kemst maður ekki í framhaldsskóla og dregin niður í mætingareinkunn. Okkar tillaga er að um leið og maður fer á unglingastig væri hægt að taka 10. bekkjar sundprófið, þeir sem eru full syntir og búinn að ná ákveðni einkun fá þar að leiðandi að klára sund áfangan.

Það er alveg öruggt að þið vitið ekki neitt um hvað er í gangi í sundklefum, hvort sem það er einelti eða sumir að setja út á líkama annara. Þetta er reglulega að gerast og við vonum að þið fullorðna fólkið áttið ykkur á því að mörgu ungu fólki líði virkilega illa að fara í sund, klæða sig úr fötunum og fara í sturtu fyrir framan allan bekkinn. Starfsmenn kíkja reglulega í klefana og horfa á okkur þar til við þrífum okkur með

sápu fyrir framann þau. Þetta finnst flestum mjög óþægilegt og niðurlægjandi og allir ætti að geta tekið prófið til þess að útskrifast úr sundi enda á að vera löngu búíð að kenna okkur að synda.

Það ætti að vera hægt að velja annars konar hreyfingu í staðinn eins og t.d. þriðja íþróttatímamann fyrir þá sem vilja, gönguferð eða hvaða aðra hreyfingu sem er. Mörgum finnst þetta rosalega óþægilegt og kvíða því alla vikuna að fara í næsta sundtíma. Við vonum innilega að þið lesið þetta vel og vandlega og takið mark á okkur og setjið ykkur í okkar spor og kannski rifjið upp tímann sem þið voruð á okkar aldri því þetta er eitt helsta vandamálið sem er í gangi og verður það á meðan að það er ekki boðið upp á einkaklefa. Því eru krakkar þindir í að mæta í sundtíma (búningsklefa) sem mörgum kvíðir fyrir kannski alla vikuna.

Ég vona að þið áttið ykkur á því að þetta er ekki af því að þau „nenna ekki í sund“ heldur af því að margir hreinlega kvíða fyrir þessu og líða virkilega illa.

Tölvukennsla:

Hvernig stendur á því að okkur er ekki kennd einhvers konar tölvunarfræði? Það eru tölvur allt í kringum okkur og meira að segja eru ísskápar orðnir að tölvum en okkur er ekki kennt neitt. Tölvuglæpir eru algengustu glæpimir í dag og allir ættu að fá fræðslu um hvað og hvernig við eigum að varast slíkar árásir. Hvað það er sem börn og unglingar eiga að varast á alls konar samfélagsmiðlum og hvað verður um það efni sem við sendum frá okkur. Hvað eru tölvuárásir? Hvað eru tölvuglæpir og hvað þarf að varast? Við erum öll með tölvur í höndunum en það er engin fræðsla um það til okkar. Eigum við bara að „googla“ það? Er það öruggt að við fáum réttar upplýsingar ef við gerum það? Hvernig er hægt að stela af okkur verðmætum og myndum í gegnum netið, hvernig eigum við að bregðast við ef okkur er hótad myndbirtingu?

Við erum ekkert frædd um heimsmálin:

Við fáum ekki fræðslu um mikilvæg málefni í heiminum t.d. geðsjúkdóma, loftslagsbreytingar, ofbeldi, sjúkdóma, fatlanir, þrælkun, barnakúgun, mannsal og nauðganir.

Nauðgun: Við erum ekki frædd neitt um nauðganir og annað kynferðislegt ofbeldi og hvaða afleiðingar það hefur á alla sem fyrir því verður. Við erum ekki frædd um hvað við eigum að gera ef við eða vinir okkar lendir í slíkum aðstæðum, okkur hefur aldrei verið kennt af hverju það er slæmt. Það hefur ekki verið nein fræðsla fyrir okkur um hvar maður á að leita sér hjálpar. Þetta getur verið mannskemmandi og eyðilaggt líf margra, mörg börn lenda í þessu á hverjum degi en þrátt fyrir það er ekki nein kennsla eða fræðsla um það.

Ofbeldi: Það er ekkert rætt um ofbeldi og hvað fellst í því. Ekki hvert við eigum að leita ef við verðum fyrir því eða við verðum vitni af ofbeldi. Það er ekki nóg að segja að maður eigi bara að leita til kennara. Við þurfum nánari útskýringar og hverju við eigum von á ef við tölum við einhvern. Hvernig eigum við að hjálpa fólki sem er í hættu og hvernig eigum við að bregðast við ef um er að ræða heimilisofbeldi? Maður getur ekki alltaf bara leitað til forráðamanna því stundum eru það þær manneskjur sem beita mann þessu

ofbeldi. Kennið okkur hvað við eigum að gera í þessari stöðu og kennið okkur hvað ofbeldi er svo við beitum ekki aðra ofbeldi.

Sjúkdómar og fatlanir: Við fáum ekki neina fræðslu eða kennslu um sjúkdóma eða fatlanir, við teljum það vera hræðilega staðreynd þar sem það telst algjörlega eðlilegt að kenna flóknar formúlur í stærðfræði en það er ekki hægt að kenna okkur neitt um krabbamein, Alzheimer, Downs syndróm eða bara hvaða sjúkdóm eða þroskafrávik sem er. Farið yfir einkenni svo við getum áttað okkur á ef eitthvað er að, farið yfir hvernig maður eigi að bregðast við ef við eða vinir okkar lenda í einhverjum aðstæðum sem við ráðum ekki við. Það þarf að verða vitundarvakning á því að það þarf að forgangsraða betur námsefninu og kenna okkur um sjúkdóma, fatlanir og fordóma. Maður á ekki að þurfa að fara í læknanám til þess að læra eitthvað um þessi mál.

Geðsjúkdómar: Við lærum ekkert um geðsjúkdóma, eins og þunglyndi, kvíða, átraskanir, áfallaröskun, geðhvörf eða geðklofa hvað þá um einhverfu eða aðrar raskanir. Það eru margir sem vita ekkert um geðsjúkdóma og gera þess vegna grín af þeim, eitt helsta dæmi um það er áráttu-þráhyggjuröskun (OCD). Það verður að veita okkur fræðslu um þetta því þetta er svo mikilvæg þekking og er besta vopnið gegn misrétti og fordómum. Hver og einn á eftir að þekkja eða hitta einhvern með geðsjúkdóm einhvern tímann í lífinu og þess vegna teljum við það gríðarlega mikilvægt að það sé fræðsla um þetta efni fyrir okkur og hvernig við sem vinir getum hjálpað einhverjum með geðsjúkdóma eða aðrar raskanir. Okkur er ekki sagt hvernig viðkomandi á að leita að hjálpar nema til kennara eða forráðamanna, sem er stundum alls ekki nægjanlegt því það getur verið bara að það henti ekki í sumum tilfellum. Við vonumst til að það verði vitundavakning á mikilvægi þess að fræða krakka um hvernig á að bregðast við í aðstæðum sem geta verið upp á líf og dauða. Það er margt sem foreldri getur ekki kennt barni sínu neitt um en að vita um geðsjúkdóma er auðvitað mjög mikilvægt.

Loftslagsbreytingar: Kynslóðin okkar er sú síðasta sem getur nokkurn tímann gert eitthvað í loftslagsvandamálum, en við fáum enga kennslu. Eldri kynslóðir hafa rústað plánetunni og við erum hennar síðasta von. Hlýnun jarðar hefur aldrei verið meiri og það er gert ráð fyrir því að við reddum málunum, en okkur er ekki einu sinni kennt um þetta í skólum. Þetta er mikilvægasta verkefni sem okkar kynslóð munum þurfa að glíma við í framtíðinni og það er ekkert fjallað um þetta. Þið teljið línuleg föll sem góðan undirbúning fyrir framtíðina en ekki það að læra um loftslagsbreytingar og hvað þær gera okkur.

Þrælkun, kúgun, fátækt, mansal o.s.frv. Þrælkun er enn í gangi í dag, en við lærum ekkert um þetta, þrátt fyrir það að þrælkum sé kannski ekkert mikið í gangi á Íslandi þýðir það ekki að það sé ekki vandamál sem við ættum ekki að læra um. Það kemur öllum við að fræðast um þetta.

Kúgun og barnakúgun er ekki kennd, sem er hræðilegt. Þetta eru mál sem eru reglulega í gangi í heiminum. Það er ekki í lagi að ætlast til þess að foreldri talar um þetta mál eða viti eitthvað um það þar sem þetta er ekki kennt.

Okkur var einu sinni sagt í skólanum (já) að það var enginn heimilislaus á Íslandi. Hvernig dettur einhverjum í hug að segja það þegar staðreyndin er önnur. Hvers vegna lendir einhver í þessari stöðu og hvað á maður að gera í því ef maður lendir þar? Og það sem er enn mikilvægara hvað á maður að gera til þess að koma í veg fyrir það.

Mansal er reglulega í gangi í heiminum en það er ekki talað um það. Þetta er gríðarlega mikilvægt mál sem allir ættu að fræðast um þrátt fyrir það að við eigum heima á Íslandi, því allir verða að vita hvað það er til að geta fordæst það.

Forvarnir: Við teljum það gríðarlega mikilvægt að fræðast um forvarnir. Einungis nokkrar kynningar á ári teljum við ekki almennilega virka.

Það er fullt annað í gangi í heiminum sem menntakerfið er ekki að fræða okkur um, hlutir sem eru nauðsynlegir að vita um því fræðsla og þekking er besta vopnið. Af hverju er þetta ekki gert að kennslufagi eða til dæmis að hugsa út fyrir boxið og taka þessi málefni inn í náttúrfræði, samfélagsfræði og- eða lífsleikni? Þessi málefni falla algjörlega inn í þann ramma sem þessi námsefni ætti að takast á við. Eru þessi málefni ekki nægilega mikilvæg? Við teljum þau miklu mikilvægari en margt það sem okkur er kennt í dag. Eru við kannski svo niðursokkinn í forrættindastöðu okkar á Íslandi að við þurfum ekki að hafa áhyggjur af þessum málum eða fræða komandi kynslóðir um þau?

Mannréttindi:

Við fáum ekki fræðslu um mannréttindi okkar. Við vitum ekki hver þau eru eða hvernig þau gætu gagnast okkar. Það er nauðsynlegt að fræða krakka um réttindi sín. Hvað má og hvað má ekki gera, hver er réttur okkar sem krakka í samfélaginu.

Starfakennsla:

Okkur er ekki kennt hvaða störf eru í boði eða hvernig þau virka. Okkur er ekki kennt hvernig við eigum að sækja um störf og það eru meira að segja margir sem vita ekki einu sinni hvað ferilskrá er.

Starfakennsla er nauðsynleg að því leiti að kenna krökkum hvaða störf kom til greina fyrir þau. Við eyðum meiri hluta af lífi okkar í vinnu en okkur er ekki kennt hvernig við fáum vinnu né hvaða vinna gæti hentað okkur.

Fjármálalæsi:

Við förum í kafla í stærðfræði sem snýst um laun, virðisaukaskatt og vexti sem var mjög gagnlegt og fræðandi. En það er ekki nóg. Hver einasti Íslendingu á eftir að fá laun allt sitt líf í einhverju formi en okkur er ekkert kennt um vinnuréttindi, vinnuskyldu, vinnusiðferði, skatta og bara almennt fjármálalæsi á eigin fjármál t.d. launaseðla. Hvað er launaseðill og hvaða upplýsingar eru á þeim? Hvað er lífeyrissjóður? Það er aðildarskylda að lífeyrissjóðum á Íslandi en enginn veit hvað það er og hvers vegna allir greiða í lífeyrissjóð. Hvað er stéttarfélag? Við erum alveg viss um að hægt sé að kenna þetta í efstu stigum grunnskóla þannig að þetta veki áhuga. Ef námsefnið er gert áhrifaríkt og skemmtileg þá læra þetta örugglega flestir, því það er mjög stutt í að krakka úr efstu stigum grunnskóla fari að vinna á almennum vinnumarkaði t.d. á sumrin og sumir með framhaldsskóla.

Svör við spurningum:

1. „Það er hlutverk foreldra að fræða börnin sín um þessa hluti.“
 - a. Hvar læra foreldrar þetta?
 - b. Ekki allir foreldrar eru hæfir að kenna börnunum sínum um þessi mál.
 - c. Sumum er neitað þessi kennsla á heimilum sínum.
 - i. Ekki er hægt að ættlast til að öll börn eiga fullkomna foreldra sem geta svarað þessum spurningum. Þess vegna er nauðsynlegt að kenna þetta í skólum því þetta kemur öllum við!
2. „Þið getið leitað ykkur upplýsinga sjálf.“
 - a. Það eru margir krakkar sem hafa ekki áhuga á svona mikilvægum málum t.d. loftslagsbreytingum. En þrátt fyrir það, kemur þetta öllum við og þess vegna þurfum við að læra þetta!
 - b. Þið segið okkur að leita að upplýsingum um þetta sjálf, en þið segið okkur samt að treysta ekki öllu á netinu, því ekki séu allir upplýsingar réttar á netinu.
 - c. Hvar á maður að afla sér spurninga ef maður veit ekki hvað maður á að spyrja um eða veit ekkert um þessi mál.
 - i. Oft þæla krakkar ekki í þessum málum, þeir eru í forréttindastöðu og segja að þetta kemur þeim ekki við. Það er rangt og þetta kemur öllum við, þess vegna ÞARF skólinn að taka að sér það starf að kenna krökkum það sem þau þurfa að vita.
3. „Íslenska, stærðfræði og annað sem við erum að læra um í skólanum eru nauðsynleg fög.“
 - a. Auðvitað.
 - b. Við sögðum aldrei að þau væru það ekki.
 - c. Takk fyrir okkur.
 - i. Það er auðvitað mikilvægt að fræða krakka um stærðfræði, íslensku og önnur fög, og okkur finnst persónulega Víðistaðarskóli standa sig mjög vel í að kenna þessi fög. En ef þið teljið það nauðsynlegt að læra Jöfnuhneppi, þá ættuð þið að telja það nauðsynlegt að kenna okkur um það sem er í gangi í heiminum.
4. „Menntakerfi Íslands er komið lengra en flest önnur menntakerfi.“
 - a. Það er ekki afsökun.
 - b. Menntakerfi Íslands er langt því frá að vera fullkomið og á staðnum sem við viljum að það er á. Menntakerfi Íslands hefur ekki náð miklum árangri í mörg ár og hefur lítið breyst.
 - c. Af hverju ætti það að stoppa okkur að gera enn betra.
 - i. Það að menntakerfi Íslands sé komið lengra en í öðrum löndum er engan veginn afsökun og það þýðir ekki að við eigum að hætta núna. Hvað er að stoppa okkur að gera íslenska menntakerfið eitt af þeim bestu í heiminum. Þetta snýst um að breyta eigin viðhorfi!

Takk kærlega fyrir okkur. Við vonum innilega að þið takið á móti þessum skilaboðum á viðsýnan hátt og hlustið á okkur. Við munum halda umræðunni uppi þar til við sjáum einhverjar breytingar.

Kær Kveðja: Alexander Ívar, Helga María, Hildur Jóna, Júlíana Mist, Elísabet Véný og Móa.

(Krakkar úr 10. MG í Víðistaðaskóla) Instagram: menntakerfidokkar.

Undirskriftarsöfnun: [Change.org/menntakerfidokkar.com](https://change.org/menntakerfidokkar.com)